

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

תוכן

- א. הא בסתם והא במפרש.....1
- ב. אמרו לו מת אביו וקרע ואחר כך נמצא בנו ... יצא ידי קריעה שנמצא בנו בתוך כדי דבור ... לא יצא ידי קריעה לאחר כדי דבור.....2
- ג. מי שיש לו חולה בתוך ביתו ונתעלף וכמדומה שמת וקרע ואחר כך מת לא יצא ידי קריעה ... שמת לאחר כדי דיבור.....3
- ד. תוך כדי דבור בדבור דמי.....3
- ה. חוץ ממגדף.....5
- ו. ועובד עבודת כוכבים.....6
- ז. ומקדש.....6
- ח. ומגרש.....7
- ט. מקיש הקמה להפרה מה הפרה מה שהפר הפר אף הקמה מה שקיים קיים.....8
- י. יודע אני שיש נדרים אבל אני יודע שיש מפירין יפר יודע אני שיש מפירין אבל אני יודע שזה נדר ... יפר.....8
- יא. בלא ראות פרט לסומא.....9

דף פז.

א. הא בסתם והא במפרש

כבר התבאר לעיל דף פו: שצריך¹ שיכוין לשם האשה שהפר לה, וכן צריך לכוין לשם הנדר שנדרה היא, ואם לא כיוון לשם האשה שנדרה או שלא לשם נדר שנדרה אינו מופר.

כיצד, נדרה אשתו ואמרו לו שבתו נדרה או איפכא, והפר לה על שמיעה זו, לא הוי הפרה, אלא אם כן נודע לו תוך כדי דיבור כמו שיבואר להלן.

ודוקא שנדרה אשתו² ואמרו לו שבתו נדרה או איפכא אז לא הוי הפרה, אבל אם אמרו לו סתם נדרה אשה בתוך ביתך ולא אמרו לו יותר, והוא סבור שאותה שנדרה

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רלד לא

² שו"ע ונו"כ שם לג

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

היא בתו והפר לה³, ונמצא שאשתו היא שנדרה, אף על פי שלא נמצא אלא לאחר כדי דיבור הרי זה מופר שהרי לא אמר בפירוש שמפר לבתו אלא שחשב כך, אבל מסתמא ודאי היה דעתו לאותה שנדרה איזה שתהיה, והוא שגם עכשיו רוצה בהפרת אשתו.

ב. אמרו לו מת אביו וקרע ואחר כך נמצא בנו ... יצא ידי קריעה שנמצא בנו בתוך כדי דבור ... לא יצא ידי קריעה לאחר כדי דבור

הקורע על המת צריך לכוין דעתו בשעת קריעה לשם איזה מת הוא קורע, דכתיב גבי קריעת דוד כשקרע על שאול ובניו, (שמואל ב א פסוק יב) על שאול ועל יְהוֹנָתָן בְּנוֹ, כלומר שהיה מכוין בקריעה אחת לשם שאול ובקריעה שניה לשם בנו. לפיכך בקריעה אם אמרו לו מת אביו⁴ וקרע ואח"כ נמצא שהוא בנו⁵, אם נודע לו תוך כדי דיבור יצא, שקיעתו מתייחסת לשמיעתו, ואם לא נודע לו עד אחר כדי דיבור לא יצא, שהרי אין קריעתו מתייחסת אלא לשמיעתו הראשונה שהיתה בטעות ולא לשניה שמופסקת היא ממעשה הקריעה.

³ לבושו וכך הוא שיטת הר"ן והרא"ש פשירושו דגבי סתם ג"כ סבר שהיא בתו אלא שלא פירש בפירוש בפה שעושה כן לשם בתו אבל רש"י ותוספות פירשו שלא נתכוין לא לאשתו ולא לבתו אלא סתם למי שהוא ומפרש היינו שהפר בפירוש לשם בתו שהיה סבור שהיא בתו. ולפי הנראה יש לחלק לענין הלכה דלענין הפרה שהיא דאורייתא יש להחמיר דלא הוה הפרה אפילו בלא אמירה אלא אם הוא טועה שהיא בתו הוה כמפרש אלא אם כן מפר סתם למי שהוא נודר אבל גבי קריעה שהוא דרבנן יש לסמוך להקל כמו שכתב בש"ע לקמן כן נראה לע"ד. ט"ז שם לא וכ"כ בש"ך שם מזו ויש להחמיר באיסור דאורייתא כיון דבלא"ה דעת הרמב"ם והרמב"ן והמור נראה דסתם דינו כמפורש

⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד שם כד

⁵ ובס' שבט שמעון סי' ש"מ מסתפק ע"פ המהרש"ל דנוהגים לקרוע על או"א בצד שמאל, ועל שאר קרובים בצד ימין אם חשב שמת אביו וקרע בצד שמאל ואח"כ נודע לו שמת בנו, אם בכהאי גוונא ג"כ יצא ידי קריעה, כי בעת שקרע בשמאל נכרת מחשבתו מתוך מעשיו, והוי כאילו פירש שקרע על אביו, וא"כ לא יעלה לו הקריעה, והראשונים ובשו"ע שפסקו דמהני י"ל דוקא מרם נתפשט דברי מהרש"ל, ולא שינו מקום הקריעה בין אבותיו לשאר קרובים, וממילא לא ידענו מחשבתו למי כיוון בשעת הקריעה, אבל בזמנינו שנוהגין בהמהרש"ל י"ל שלא מהני הקריעה וצ"ע,

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

אבל אם אמרו לו מת לך מת וכסבור שהוא אביו וקרע ואח"כ נמצא שהוא בנו, אפילו אם נודע לו אחר כדי דיבור יצא. וי"א⁶ דלא יצא. אבל אם קרע לשם מי שהוא ולא כיון לשם אביו יצא לכ"ע⁷.

אמרו לו מת אביו וקרע ונהג מקצת ימי אבלות, ואח"כ אמרו לו לא מת והפסיק לנהוג אבילותו, וחזרו ואמרו לו שמת כשאמרו לו בפעם הראשון יצא ידי קריעה, אבל אם מת אח"כ לא יצא.

ג. מי שיש לו חולה בתוך ביתו ונתעלף וכמדומה שמת וקרע

ואחר כך מת לא יצא ידי קריעה ... שמת לאחר כדי

דיבור

היה לו⁸ חולה ונתעלף וקרע עליו ואחר כך מת, אם מת תוך כדי דיבור של קריעה, הרי הקריעה מתייחסת למיתה ואין צריך קריעה אחרת, ואם לאו שעבר כדי דיבור אין קריעתו מתייחסת למיתה וצריך קריעה אחרת.

וכן אם היה סבור⁹ שנסתם הקבר והתחיל להתאבל, ואחר כך נודע לו שעדיין לא היה נסתם. חוזר ומתחיל האבלות מעת שנסתם מכיון שחלות האבילות, אינו אלא משנקבר ונגמר סתימת הקבר בעפר.

ד. תוך כדי דבור כדבור דמי

תוך כדי דיבור ששיעורו הוא שלש תיבות¹⁰, "שלום עליך רבי", וי"א¹¹ ארבע תיבות "שלום עליך רבי ומורי", כדיבור דמי לכל דיני התורה, מלבד מה

⁶ ש"ך שם לו בשם הב"ח וכדעת רש"י ותוס' לעיל גבי הפרה ומשמע שכך הכריע להלכה גם הכא אולם מבואר בש"ך יו"ד רלד מז שיש להחמיר בדאורייתא אוא"כ קריעה דלאו דאורייתא אין להחמיר וכן בט"ז רלד שם החמיר רק בהפרה דהוי דאורייתא והיקל בקריעה

⁷ ש"ך שם ושם לח מהד"מ שיש ברירה ועיין גליון מהרש"א שם יח שהקשה וצל"ע מה ברירה צריך, כיון דאין צריך לומר אגלאי למפרע

⁸ שו"ע ונו"כ שם כה

⁹ שו"ע ונו"כ שם שעה א

¹⁰ ש"ך יו"ד רי ו, אורים חו"מ כט ב וכ"כ מ"ב תפז ד שכ"ד רוב האחרונים, והקשה שם בשער הציון ג על הפמ"ג שכתב ד' תיבות. והוא כשיעור שכתב הרמב"ם הלכות עדות פרק כ הלכה ג "מכדי דבור שהוא כדי שאילת שלום תלמיד לרב". ובב"ק ענ: אמרי תוך כדי דיבור הוי חד כדי שאילת תלמיד לרב וחד כדי שאילת הרב לתלמיד כי לית ליה לרבי יוסי כדי שאילת תלמיד לרב שלום עליך רבי ומורי דנפיש, כדי שאילת הרב לתלמיד שלום עליך אית ליה, ומבואר ביו"ד רמב מז דשאילת שלום הוא שלום עליך רבי.

¹¹ חי' רע"א חו"מ שם, ועיין ט"ז יו"ד רמב ה, ובש"ך כה, כששואל בשלום רבו אומר שלום עליך רבי. ואם נותן לו רבו שלום יאמר לו שלום עליך רבי ומורי וכן הוא ברמב"ם ובטור והטעם דכל שמשיב שלום דרכו להוסיף

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

שיתבאר להלן, וכבר נתבאר משמעותו לענין דין קריעה, וגם לענין נדרים ודיני ממונות אנו אומרים כן.

ולפיכך מה שהתבאר לעיל, שאם¹² נדרה אשתו ואמרו לו שבתו נדרה או איפכא, והפר לה על שמיעה זו, אינה הפרה, זהו דוקא שנודע לו לאחר כדי דיבור מהפרתו שהפר לאשה הלא נכונה, שאז אין הפרתו יכולה להתייחס לידיעתו שהרי היה לאחר כדי דיבור. ואז יכול להפר מחדש כל יום הידיעה שנייה, שהרי ידיעה הראשונה אינה ידיעה, שבטעות היתה¹³, וגם אם קיים בידעה הראשונה אינו כלום הוא, וכל שכן אם שתק¹⁴, ולכן אם רצה להפר בידעה שנייה מיפר, שזה לא קיים מעולם.

אך אם נודע לו תוך כדי דיבור, ורצה בהפרה לזו שלא ידע על נדרה, אמירת הפרתו מתייחסת לידיעתו ואין צריך להפר שנית.

הנודר¹⁵ וחוזר בו תוך כדי דיבור, או שמיחו בו אחרים תוך כדי דיבור וקבל דבריהם תוך כדי דיבור לנדרו¹⁶, לא הוי נדר, והוא שאומר כך בפיו דלא עדיף חזרתו מקבלתו שצריכה להיות בשפתיו, ואם אמר חזרתי בלבי אינו כלום.

וכן בעדות¹⁷ ממון¹⁸ בבית דין, העד שהעיד אינו יכול לחזור בו, או לומר עדות הסותרת דבריו הראשונים שאחר שהגיד פעם אחת שוב אינו חוזר ומגיד. אולם זהו לאחר כדי דיבור שוב אינו יכול לחזור בו ולומר דבר שסותר עדותו, אבל אם העיד בפני ב"ד וחוזר בו תוך כדי דיבור לגמר עדותו יכול לחזור בו, דתוך כדי דיבור כדבור דמי. ואפילו עד הראשון בתוך כדי דיבור של השני¹⁹, כגון שבאו שנים לבית דין להעיד והעיד האחד ואח"כ השני, יכול הראשון לחזור בו תוך כדי דיבור של עדות השני, שחד עדות הוא.

קצת. וא"כ לכאורה מוכח כהאורים אולם עיין ח"י רע"א יו"ד שם שהביא מגמ' בב"ק עג: ששאלת תלמיד לרב שלום עליך רבי ומורי ואולי דהיה להרמב"ם גירסא אחרת וחידיש שלא העירו מזה האחרונים.

¹² שו"ע ונו"כ שם רלד לא – לב

¹³ ש"ך שם נ

¹⁴ ביאור הגר"א שם עה

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם רי ג

¹⁶ פירוש שמחאת אחרים וקבלתו את דבריהם הכל הוא תוך כדי דיבור לנדרו דאי יש בהמחאת אחרים יותר מכדי דיבור מחשב הפסקה בין הקבלה ובין הנדר בשלמא אי הוה להמחאת אחרים שייכות להנודר לא מקרי הפסקה אבל באמת אין אחרים מזדקקין לנדרו וזה הקשה הראב"ד ועל כן תירץ רמ"א דהכל הוא תוך כדי דיבור לנדרו ולא כבית יוסף. ט"ז שם ה"כ בשך שם ז

¹⁷ שו"ע ונו"כ חו"מ כט א

¹⁸ דוקא בממון דלא בעי דרישה וחקירה אינו יכול לחזור אחר כדי דיבור מהעדות, אבל בדבר דבעי דרישה וחקירה יכול לחזור בו תוך כדי דיבור של החקירות. אבל להיפוך, כשנתבטלה עדותו בהכחשת חקירה ראשונה ושהה כדי דיבור, שוב אינו יכול לחזור ולקיים העדות, אף שלא נגמרו כל החקירות. נתיב"מ שם א

¹⁹ סמ"ע שם ב מהר"ן וד"מ

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

ואף אם הפסיקוהו בעלי דין וחזר ואמר שרוצה להשלים אלא שהפסיקוהו, יכול להשלים דבריו ונאמן, ובלבד שלא יסתור עדותו לגמרי.

כיצד, אם אמר אחר כדי דבור מוטעה הייתי שוגג הייתי ונזכרתי שאין הדבר כן או לפחדו עשיתי, אין שומעין לו אפילו נתן טעם לדבריו.

וכן המחלק נכסיו²⁰ על פיו כשהוא שכיב מרע בלשון ירושה וריבה לאחד ומיעט לאחד והשוה להם הבכור או שנתן למי שאינו ראוי ליורשו מתנה על מה שכתוב בתורה הוא שכתבה בכל קרוב קרוב קודם וירש אותה, ולא אמר כלום. אבל אם אמר בלשון מתנה דבריו קיימים.

לפיכך כתב בין בתחלה בין באמצע בין בסוף משום מתנה אעפ"י שהזכיר לשון ירושה בתחלה ובסוף, קאי לשון מתנה לכאן ולכאן ודבריו קיימין. כיצד, תנתן שדה פלונית לפלוני בני וירשנה, או שאמר וירשנה ותנתן לו, או שאמר וירשנה ותנתן לו וירשנה, הואיל ויש שם לשון מתנה אף על פי שהזכיר לשון ירושה בתחלה ובסוף דבריו קיימין. וכן אם היו שלש שדות לשלשה יורשים ואמר יירש פלוני שדה פלונית ותנתן לפלוני שדה פלונית ויירש פלוני שדה פלונית קנו, אעפ"י שזה שאמר לו בלשון ירושה אינו זה שאמר לו בלשון מתנה, לשון מתנה קאי לכאן ולכאן, והוא שלא ישהה בין אמירה לאמירה כדי דיבור דהוי כאילו אמר לשון מתנה לכל אחד שמתייחס למעלה ולמטה, אבל אם שהה צריך שיהיה לשון המתנה מעורב בשלשתן.

וכן בכל הקנינים²¹ יכולים שניהם לחזור תוכ"ד (תוך כדי דיבור) מהקנין, וכן כשכתבו שטר, וכן בקנין סודר לקבלת דיינים לפשרה אינם יכולים לחזור לאחר כדי דיבור.

וכן לענין ברכות²², הטועה או משנה ברכה אם חזר ותיקן תוך כדי דיבור הרי זה תיקון יוצא, ידי חובה ואם לאו אינו תיקון.

ה. חוץ ממגדף

²⁰ שו"ע ונו"כ שם רפא ז

²¹ שו"ע ונו"כ שם קצה סעיף ז, אבל לאחר כדי דיבור אינם יכולים לחזור, אף על פי שעסוקין באותו ענין, ובפת"ש סק"ו כתב בשם שו"ת ושב הכהן סימן יט דמ"ש בשו"ע דתוכ"ד יכול לחזור אינו מוסכם, שמדברי הרמב"ם בפט"ו מה' מעשה הקרבנות שכתב שבהקדש אינו יכול לחזור תוכ"ד לאחר שהוציא בשפתיו, וע"כ הטעם משום דאמירה לגבוה כמסירתו להדיוט, כמ"ש התוס' במנחות דף פא, ואם נאמר דבמסירה להדיוט יכול לחזור תוכ"ד, אמאי לא יוכל לחזור באמירה להקדש, וסיים הושב הכהן שגם בדברי הרא"ש אינו מוכרח שיכול לחזור תוכ"ד, שלא כתב אלא שבשאר קנינים אינו יכול לחזור אפילו עסוקים באותו ענין, לאפוקי בקנין סודר שיכול לחזור, אבל ה"ה שגם תוכ"ד אינו יכול לחזור, עיין שם, וגם בחידושי רעק"א הביא מחלוקת אם במשיכה והנבחה יכול לחזור תוכ"ד, ועי' משפט שלום, ובאבנ"מ סימן כז סק"ט ובשו"ת חת"ס או"ח סימן קטז. ועי' בקצה"ח סק"ז בשם הט"ז באהע"ז סימן לח שה"ה שאינו יכול להטיל תנאי תוכ"ד, ותמה עליו דודאי שכשם שיכול לחזור יכול גם להטיל תנאי, וגם בפת"ש כאן ציין לדבריו באהע"ז שם שהולק על הט"ז, עיין שם, ועי' אורחיה"מ כלל לב אות יא, ובשו"ת אבני נזר חו"מ סימן נא מחודש ג, ועי' עוד פתחי חושן חלק ח פרק א סעיף ב.

²² כמבואר בשו"ע ונו"כ אות תפז דר היום, גבי תפילת יו"ט "וחותם מקדש ישראל והזמנים ואם אמר מקדש השבת, וחזר בו תוך כדי דיבור, יצא".

הלכות הדרה היומי

מסכת נדרים

מגדף²³ שחזר בו בתוך כדי דיבור²⁴ אינו כלום²⁵, אלא כיון שגידף בעדים נסקל.

ו. ועובר עבודת כוכבים

המקבל²⁶ עליו אחד מכל מיני עבודת כוכבים באלוה חייב סקילה, ואפילו הגביה לבנה ואמר לה אלי אתה וכן כל כיוצא בדבור זה חייב, ואפילו חזר בו בתוך כדי דיבור ואמר אין זה אלי אין חזרתו כלום אלא נסקל.

ז. ומקדש

²³ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ב הלכה ט
²⁴ והנה התוס' בב"ב קכ"ט סוף ע"ב הקשו למה לא חשיב מגדף בב"ב שם ותירצו דמגדף הוי בכלל ע"ז, עיין שם, וחזינן דלהרמב"ם לא ניהא האי תירוץ דהא חשיב לשניהם כנ"ל, והסברא נותנת דאיצטריך לאשמעין תירוץ דזה בדבור וזה במעשה, ולפי מאי דאמרינן בקידושין נ"ט ע"א דאתי דיבור ומבטל דבור הוה אמינא דבמגדף מועיל חזרת הדבור בתכ"ד, ולא דמיא להגביה לבנה וכו' דהיא מעשה בפועל ולהכי אף על גב דאמר אח"כ בתכ"ד אין זה אלי לא אתי דבור ומבטל מעשה, וא"כ תקשה על דברי התוס' בב"ב שכללו מגדף בתיבת ע"ז. אור הישר שם.

²⁵ כתב הר"ן [בד"ה הלכתא] דבשאר מילי דלא חמירי כולי האי כשאדם עושה אותם לא בגמר דעתו הוא עושה, אלא דעתו שיוכל לחזור תכ"ד, אבל הני כיון דחמירי כולי האי אין אדם עושה אותם אלא בהסכמה גמורה, ומש"ה אפילו תוך כדי דיבור לא מהני בהו חזרה. והרמב"ן ז"ל בפרק יש נוחלין [קכט, ב] כתב בשם ר"ת וז"ל דהא דתוך כדי דיבור כדיבור דמי תקנתא הוא דתיקון רבנן כו', והישו חכמים מדותיהם בכל מילי בר מהני. [והקשה ע"ז הר"ן שם] ולא ניהא לי וכי ב"ד באים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה לעולם כמו בנדרים, אלא ודאי כדאמרינן, ע"כ לשונו של הר"ן.

²⁶ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ג הלכה ד

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

המקדש²⁷ אשה וחזר בו אפילו מיד תוך כדי דיבור ואמר שהמעות יהיו מתנה אין חזרתו כלום²⁸, וכן הדין אם חזרה היא, אין חזרתה כלום²⁹. וצריכה גט שתכף שהוציא הקידושין מפיו תפשי ומתפשטי בה ומדאורייתא אינו יכולה לבטל וחלו הקידושין³⁰, וי"א³¹ שוחומרא דרבנן היא זו משום לעז ממזרות אם תינשא לאחר בלא גט.

ח. ומגרש

השולח גט לאשתו אם בטל³² הבעל הגט קודם שיגיע לידה הוי ביטול, אבל לאחר שהגיע לידה אינו יכול לבטלו אפילו תוך כדי דיבור משבא הגט לידה, שכבר היא מגורשת מיד שבא לידה או ליד שליח קבלה, דונתן בידה בעינן והא נתינה הוה, אף על גב דבעלמא חזרת תוך כדי דיבור הוי חזרה, היינו כשחזר תוך כדי דיבור מאיזה דיבור בדבר שתלוי בדיבור הויא חזרה מדיבורו, אבל כאן הרי מעשה הנתינה נעשה ונתקיים והיאך יחזור בו³³.

דף פז:

²⁷ שו"ע ונו"כ אבהע"ז מט ב

²⁸ והנראה לדעתי לחדש בענין זה, דהא דבמקדש ומגרש ועובר ע"ז תכ"ד לאו כ"ד, זה אינו משום חומר הענינים האלה או איזה טעם אחר כלל, רק דהענינים האלה בתכונתם אינם סובלים שום חזרה כלל, ואין בהם חילוק כלל בין חזרת תכ"ד או לאחר כ"ד. דהנה כל כחו של תכ"ד הוא רק לבטל הדיבור הקודם, אבל בודאי אין כח בדיבור לבטל מעשה שכבר נעשה ואף רגע כמימרא אחר עשיתו. ובגמ' וקדושין העיקר גבייהו הוא מעשה הנתינה של כסף הקידושין או השטר וביאה, ובגמ' ספר הכריתות אשר נותן בידה הוא הדבר אשר כורת בינה לבינו, ואין כח ביד הדיבור לבטל מעשה, ואין חילוק בין תכ"ד ובין אחר כ"ד. דחילוק זה אינו רק לבטל דיבור, אבל מעשה לעולם אין ביד הדיבור כח לבטלו דמה דהוי הוי. ולכן בגמ' וקדושין דהגמר שלהם הוא ע"י מעשה על כן אין חילוק בהם בין תכ"ד לאחר כ"ד, ובשום אופן אינו יכול לחזור דאין דיבור החזרה מבטל מעשה של הקידושין והגירושין. יד המלך (לנדר) הלכות עבודה זרה פרק ב הלכה ט, וכעין זה כתב בטיב קידושי אבהע"ז לח לד אך הוסיף הא דמהני תוך כדי דיבור בעלמא אפילו בקנין יכול לחזור תוך כדי דיבור משום דעדיין לא נעשה הדבר ברשותו עד שישעה קצת ברשותו כפי קבלת חז"ל, והיינו תוך כדי דיבור, אבל בגמ' על כרחך בשעת נתינה ממש הוא כורת ... וכיון דבגמ' על כרחך כורת מיד, יליף בהיקשא בשטר קידושין שתופס הקנין מיד, וממילא איתקוש הוית להרדי דבהא לא שייך לחלק בין הויה להויה, וגם עדים תוך כדי דיבור יכולין לחזור יש לומר גם כן שלא נתקיים האמירה כי אם עומדין בדבריהם על כל פנים רגע תוך כדי דיבור של חבירו, וניחא הכל על נכון, אולי מקום הניחו לי בדבר שלא מצאו בו הראשונים טעם.

²⁹ שו"ע ונו"כ שם לח לד

³⁰ כן משמע דברי המחבר שם ושם וכן הכריע בב"ש שם נו ובמקנה

³¹ לבוש שם וכן דעת הרשב"ם

³² שו"ע ונו"כ קמא נט

³³ לבוש שם וצ"ע שם ב ס"ל גבי קידושין שאינו אלא משום לעז וצ"ע

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

ט. מקיש הקמה להפרה מה הפרה מה שהפר הפר אף הקמה מה שקיים קיים

כבר התבאר לעיל דף פב: שלמרות שבהתרת חכם אנו אומרים נדר³⁴ שהותר מקצתו הותר כולו³⁵ כמבואר לעיל דף כה: כו. סו: בהפרת אב או בעל אין אומרים כן. שאין שייך לומר בהפרה נדר שהופר מקצתו הופר כולו, שאין הבעל עוקר הנדר מעיקרו אלא יבטלנו, לפיכך מה שבטל בטל ומה שלא בטל לא בטל³⁶.

לפיכך אסרה עצמה³⁷ בשני דברים כגון בתאנים וענבים בין בנדר בין בשבועה, בין שאסרה עצמה בכל המין בין שאמרה תאנים וענבים אלו, וקיים לתאנים והפר לענבים או שקיים לענבים והפר לתאנים, מה שקיים קיים ומה שהפר מופר, וכן כל כיוצא בזה. ויש חולקין³⁸ ואומרים שבהפרה אין אומרים הופר מקצתו הופר כולו, וגם הופר מקצתו אין אומרים ולכן אינו מופר כלל עד שיפירונו כולו³⁹, ואם קיים מקצתו הוקם כולו.

במה דברים אמורים שכללה שניהם בנדר אחד, אבל אם אמרה קונם ענבים עלי קונם תאנים עלי או קונם כבר זה עלי קונם כבר זה עלי, שני נדרים הם, ואין שייך אחד לחבירו ומה שקיים קיים ומה שהפר הפר.

י. יודע אני שיש נדרים אבל אני יודע שיש מפירין יפר יודע אני שיש מפירין אבל אני יודע שזה נדר ... יפר

כבר התבאר לעיל דף עט: שהאב⁴⁰ ששמע נדרי בתו או הבעל ששמע נדרי אשתו. אם עבר היום ושתק⁴¹, מפני שאינו יודע שיש ביד הבעל להפר,

³⁴ שו"ע ונו"כ שם רכט א

³⁵ אי בעית אימא סברא אי בעית אימא קרא, אי בעית אימא סברא, דכיון שעיקר התרת הנדר הוא שעוקרו מעיקרו כמי שמתיר את הקשר כמו שכתבנו מלא יחל, וסתם קשר שניתר קצת הוא נפתח כולו. ואי בעית אימא קרא, דכתיב [במדבר ל, ג] ככל היוצא מפיו יעשה, אם ירצה לקיימו כולו ככל היוצא מפיו יעשה ויקיימו, ואם אינו רוצה לקיימו כולו אלא להתירו במקצת אינו צריך לקיים כלום ממנו. לבוש שם. ט"ז א מהר"ן לבוש שם לו

³⁷ שו"ע ונו"כ שם רלד לו

³⁸ הרמ"א שם

³⁹ שגבי קיום כתיב יקימנו משמע מקצת ממנו אבל יפירונו ליכא למידרש הכי אלא יפירונו משמע כולו. ט"ז שם לד

⁴⁰ שו"ע ונו"כ יו"ד רלד בא

⁴¹ עיין בתשובת ראש יוסף תשובה ו' דף י"ד שנשאל אשה שנדרה לאחר ל' יום ושמע בעלה ביום שנדרה ולא הפר לה (דאף שעדיין לא חל הנדר יכול להפר כדלקמן סעיף ס"ט) אם יכול להפר לה ביום שחל הנדר או נאמר כיון שלא הפר ביום שמעו שוב לא יכול להפר לה והעלה דבתר יום שנדרה אזלינן וכיון שלא הפר ביום

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

או אפילו יודע אלא שנדרה נדר שסבור שאינו יכול להפר, כגון שסבור שאין נדר זה מנדרי עינוי נפש, יכול להפר אפילו לאחר כמה ימים ולא הוי שתיקתו קיום, ושעת ידיעתו שהוא מנדר עינוי נפש הוה כאילו הוא שעת הנדר או יום השמיעה ויפר לה אותו היום.

יא. בלא ראות פרט לסומא

הסומא⁴² שהרג בשגגה, פטור מן הגלות מפני שהוא קרוב לאונס.

שמעו אינו יכול להפר ואף אם זה הבעל לא הפר לה ביום שמעו משום שהיה סבור שלא יכול להפר אלא כשחל הנדר או היה יודע שיכול להפר אלא שיש לו זמן וא"כ מה שלא הפר היה משום שמעה בדין אפ"ה אינו יכול להפר. חי' רע"א ובפ"ת שם א.

⁴² רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ו הלכה יד